

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ବାଜସନେୟୀ କାଣ୍ବ ସଂହିତା

(शुक्ल यजुर्वेद - वाजसनेयी काण्व संहिता)

(Shukla Yajurveda - Vaajasaneyi Kaanva Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,
ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ସେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋତାମାରି ଗଡ଼, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,
ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

ଦ୍ଵାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

|| ଅଥ ଦ୍ଵାଦଶୋଧ୍ୟାୟଃ ||

ଯୁଜ୍ଞାନଃ ପ୍ରଥମଂ ମନସ୍ତତ୍ତାୟ ସବିତା ପିୟଃ ।

ଅଶ୍ଵେଜ୍ୟୋତିର୍ନିରାୟା ପୃଥିବ୍ୟା ଅଧ୍ୟାଭରତ୍ ||୧|| ୧

ଯୁକ୍ତେନ ମନସା ବୟଂ ଦେବସ୍ୟ ସବିତୁଃ ସବେ । ସ୍ଵର୍ଗେୟାୟ ଶକ୍ତ୍ୟା ||୨|| ୨

ଯୁକ୍ତାୟ ସବିତା ଦେବାନ୍ତସ୍ଵର୍ଯ୍ୟତୋ ପିୟା ଦିବମ୍ ।

ବୃହଜ୍ଞୋତିଃ କରିଷ୍ୟତଃ ସବିତା ପ୍ରସୁବାତି ତାନ୍ ||୩|| ୩

ଯୁଜ୍ଞିତେ ମନ ଭତ ଯୁଜ୍ଞିତେ ପିୟୋ ବିପ୍ରା ବିପ୍ରସ୍ୟ ବୃହତୋ ବିପଶ୍ଵିତଃ ।

ବି ହୋତ୍ରା ଦଧେ ବୟନା ବିଦେକ ଇନ୍ଦ୍ରହୀ ଦେବସ୍ୟ ସବିତୁଃ ପରିଷ୍ଠୁତିଃ ||୪|| ୪

ଯୁଜେ ବାଂ ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ନମୋଭିର୍ବି ଶ୍ଳୋକ ଏତୁ ପଥ୍ୟେବ ସୁରେଃ ।

ଶୃଣୁନ୍ତୁ ବିଶ୍ଵେ ଅମୃତସ୍ୟ ପୁତ୍ରା ଆ ଯେ ଧାମାନି ଦିବ୍ୟାନି ତସ୍ମୁଃ ||୫|| ୫

ୟସ୍ୟ ପ୍ରୟାଣମନୁନ୍ୟ ଇଦ୍ୟୟୁର୍ଦେବା ଦେବସ୍ୟ ମହିମାନମୋଜସା ।

ୟଃ ପାର୍ଥିବାନି ବିମମେ ସ ଏତଶୋ ରଜାଂସି ଦେବଃ ସବିତା ମହିତ୍ଵନା ||୬|| ୬

ଦେବ ସବିତଃ ପ୍ରସୁବ ଯଜ୍ଞଂ ପ୍ରସୁବ ଯଜ୍ଞପତିଂ ଭଗାୟ ।

ଦିବ୍ୟା ଗନ୍ଧର୍ବଃ କେତପୁଃ କେତଂ ନଃ ପୁନାତୁ ବାତସ୍ଵତିର୍ବାତଂ ନଃ ସ୍ଵଦତୁ ||୭|| ୭

ଇମଂ ନୋ ଦେବ ସବିତୟଞ୍ଜଂ ପ୍ରଣୟ ଦେବାବ୍ୟଂ ସଖିବିଦଂ ସତ୍ରାଜିତଂ ଧନଜିତଂ ସ୍ଵର୍ଜିତମ୍ ।

ରତା ସ୍ତୋମଂ ସମର୍ଥୟ ଗାୟତ୍ରେଣ ରଥନ୍ତରଂ ବୃହଦ୍ଘାୟତ୍ରବର୍ତ୍ତନି ସ୍ଵାହା ||୮|| ୮

ଦେବସ୍ୟ ତ୍ୱା ସବିତୁଃ ପ୍ରସବେଃଶ୍ଚିନୋର୍ବାହୁଭ୍ୟାଂ ପୁଷ୍ଟୋ ହସ୍ତାଭ୍ୟାମ୍ ।
ଆଦଦେ ଗାୟତ୍ରେଣ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ୱତ୍ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ଥାଦଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ୱଦାଭର ।
ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ୱତ୍ ॥୯॥ ୯ (୫୫୭)

ଅଭିରସି ନାର୍ଯ୍ୟସି ତ୍ୱୟା ବୟମଗ୍ନିଃ ଶକେମ ଖନିତୁମ୍ ।
ସଧସ୍ଥ ଆ ଜାଗତେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ୱତ୍ ॥୧୦॥ ୧୦

ହସ୍ତ ଆଧାୟ ସବିତା ବିଭ୍ରଦଭ୍ରିଃ ହିରଣ୍ୟୟାମ୍ ।
ଅଗ୍ନେର୍ଜ୍ୟୋତିର୍ନିଚାୟା ପୃଥିବ୍ୟା ଅଧ୍ୟାଭରଦାନୁଷ୍ଟୁଭେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ୱତ୍ ॥୧୧॥ (୧) ୧୧

ପ୍ରତୁର୍ତ୍ତଂ ବାଜିନାଦ୍ରବ ବରିଷ୍ଠାମନୁ ସଂବତମ୍ ।
ଦିବି ତେ ଜନ୍ମ ପରମମନ୍ତ୍ରରିକ୍ଷେ ତବ ନାଭିଃ ପୃଥିବ୍ୟାମଧି ଯୋନିରିତ୍ ॥୧॥ ୧୨

ୟୁଜ୍ଞାଥାଃ ରାସଭଂ ଯୁବମସ୍ମିନ୍ ଯାମେ ବୃଷଶ୍ଚସୁ ।
ଅଗ୍ନିଂ ଭରନ୍ତମସ୍ମୟୁମ୍ ॥୨॥ ୧୩

ୟୋଗେୟୋଗେ ତବସ୍ତରଂ ବାଜେବାଜେ ହବାମହେ ।
ସଖାୟ ଇନ୍ଦ୍ରମୂତୟେ ॥୩॥ ୧୪

ପ୍ରତୁର୍ତ୍ତଂ ନେହ୍ୟବକ୍ରାମନୁଶସ୍ତ୍ରୀ ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ଗାଶପତ୍ୟଂ ମୟୋଭୁରେହି ।
ଭର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷଂ ବୀହି ସ୍ୱସ୍ତିଗବ୍ୟାତିରଭୟାନି କୃଶ୍ଣନ୍ ପୁଷ୍ଟା ସୟୁଜା ସହ ॥୪॥ ୧୫

ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ଥାଦଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ୱଦାଭର ।
ଅଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ୱଦକ୍ଷେମୋଃଶ୍ଚିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ୱଦ୍-ଭରିଷ୍ୟାମଃ ॥୫॥ ୧୬

ଅନ୍ୱଗ୍ନିରୁଷସାମଗ୍ରମଖ୍ୟଦନ୍ୱହାନି ପ୍ରଥମୋ ଜାତବେଦାଃ ।
ଅନୁ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ପୁରୁତା ଚ ରଶ୍ମୀନନୁ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଆତତନ୍ତୁ ॥୬॥ ୧୭

ଆଗତ୍ୟ ବାଜ୍ୟଧ୍ୱାନଃ ସର୍ବା ମୃଧୋ ବିଧୁନ୍ନୁତେ ।
ଅଗ୍ନିଃ ସଧସ୍ତେ ମହତି ଚକ୍ଷୁଷା ନିଚିକୀଷତେ ॥୭॥ ୧୮

ଆକ୍ରମ୍ୟ ବାଜିନ୍ଦୃପିବୀମଗ୍ନିମିଚ୍ଛ ରୁଚା ତ୍ୱମ୍ ।
ଭୁମେର୍ବୃଦ୍ଧାୟ ନୋ ବ୍ରୁହି ଯତଃ ଖନେମ ତଂ ବୟମ୍ ॥୮॥ ୧୯

ଦୈୱିସ୍ତେ ପୃଷ୍ଠଂ ପୃଥିବୀ ସଧସ୍ତମାତ୍ମାନ୍ତରିକ୍ଷଃ ସମୁଦ୍ରୋ ଯ୍ୟୋନିଃ ।
ବିଖ୍ୟାୟ ଚକ୍ଷୁଷା ତ୍ୱମଭି ତିଷ୍ଠ ପୃତନ୍ୟତଃ ॥୯॥ ୨୦

ଉକ୍ରାମ ମହତେ ସୌଭଗାୟାସ୍ତାଦାସ୍ଥାନାଦ୍ ଦ୍ରବିଣୋଦା ବାଜିନ୍ ।
ବୟଃ ସ୍ୟାମ ସୁମତୌ ପୃଥିବ୍ୟା ଅଗ୍ନିଂ ଖନନ୍ତ ଉପସ୍ତେ ଅସ୍ୟାଃ ॥୧୦॥ ୨୧

ଉଦକ୍ରମୀଦ୍ ଦ୍ରବିଣୋଦା ବାଜ୍ୟର୍ବାକଃ ସୁଲୋକଃ ସୁକୃତଂ ପୃଥିବ୍ୟାମ୍ ।
ତତଃ ଖନେମ ସୁପ୍ରତୀକମଗ୍ନିଃ ସ୍ତୋ ରୁହାଣା ଅଧି ନାକମୁତ୍ତମମ୍ ॥୧୧॥ ୨୨

ଆ ତ୍ୱା ଜିଘର୍ସି ମନସା ଘୃତେନ ପ୍ରତିକ୍ଷିୟନ୍ତଂ ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
ପୃଥୁଂ ତିରଶ୍ଚା ବୟସା ବୃହନ୍ତଂ ବ୍ୟତିଷ୍ଠମନ୍ତୈ ରଭସଂ ଦୃଶାନମ୍ ॥୧୨॥ ୨୩

ଆ ବିଶ୍ୱତଃ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଜଂ ଜିଘର୍ମ୍ୟରକ୍ଷସା ମନସା ତଦ୍ଭୁଷେତ ।
ମର୍ଯ୍ୟଗ୍ରୀଃ ସ୍ୱହୟଦୃର୍ଣ୍ଣୋ ଅଗ୍ନିର୍ନାଭିମୃଶେ ତନ୍ନା ଜର୍ଭୁରାଣଃ ॥୧୩॥ ୨୪

ପରି ବାଜପତିଃ କବିରଗ୍ନିର୍ହବ୍ୟାନ୍ୟକ୍ରମୀତ୍ । ଦଧଦ୍ରତ୍ନାନି ଦାଶୁଷେ ॥୧୪॥ ୨୫ (୫୭୭)

ପରି ଦ୍ୱାଗ୍ନେ ପୁରଂ ବୟଂ ବିପ୍ରଃ ସହସ୍ୟ ଧୀମହି ।
ଧୃଷଦୃର୍ଣ୍ଣଂ ଦିବେଦିବେ ଭେତାରଂ ଭଞ୍ଜୁରାବତାମ୍ ॥୧୫॥ ୨୬

ତ୍ୱମଗ୍ନେ ଦ୍ୟୁଭିସ୍ତମାଶୁଶୁକ୍ଷଣିସ୍ତମଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତମଶ୍ଚନସ୍ତରି ।
ତ୍ୱଂ ବନେଭ୍ୟସ୍ତମୋଷଧୀଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱଂ ନୃଣାଂ ନୃପତେ ଜାୟସେ ଶୁଚିଃ ॥୧୬॥ (୨) ୨୭

ଦେବସ୍ୟ ତ୍ବା ସବିତୁଃ ପ୍ରସବେଃଶ୍ଚିନୋର୍ବାହୁଭ୍ୟାଂ ପୁଷ୍ଟୋ ହସ୍ତାଭ୍ୟାମ୍ ।
ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ଥାଦଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ବତ୍ ଖନାମି ।
ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତ୍ତଂ ତ୍ବାଗ୍ନେ ସୁପ୍ରତୀକମଜସ୍ତେଶ ଭାନୁନା ଦୀଦ୍ୟତମ୍ ।
ଶିବଂ ପ୍ରଜାଭ୍ୟୋଃହିଂସତ୍ତଂ ପୃଥିବ୍ୟା ସଧସ୍ଥାଦଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ବତ୍-ଖନାମଃ ॥୧॥ ୨୮

ଅପାଂ ପୃଷ୍ଠମସି ଘ୍ନୋନିରଗ୍ନେଃ ସମୁଦ୍ରମଭିତଃ ପିନ୍ଦୁମାନମ୍ ।
ବର୍ଧମାନୋ ମହାଁ ଆ ଚ ପୁଷ୍ଟରେ ଦିବୋ ମାତ୍ରୟା ବରିମ୍ଶା ପ୍ରଥସ୍ବ ॥୨॥ ୨୯

ଶର୍ମ ଚ ସ୍ଥୋ ବର୍ମ ଚ ସ୍ଥୋଃଛିଦ୍ରେ ବହୁଲେ ଭଭେ ।
ବ୍ୟତସ୍ବତୀ ସଂବସାଥାଂ ଭୃତମଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମ୍ ॥୩॥ ୩୦

ସଂବସାଥାଂ ସ୍ବର୍ବିଦା ସମୀଚୀ ଭରସା ତୁନା ।
ଅଗ୍ନିମନ୍ତର୍ଭରିଷ୍ୟନ୍ତୀ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତ୍ତମଜସ୍ବମିତ୍ ।
ପୁରୀଷ୍ୟୋଃସି ବିଶ୍ବଭରା ଅଥର୍ବା ତ୍ବା ପ୍ରଥମୋ ନିରମନ୍ତ୍ରଦଗ୍ନେ ॥୪॥ ୩୧

ତ୍ବାମଗ୍ନେ ପୁଷ୍ଟରାଦଧ୍ୟଥର୍ବା ନିରମନ୍ତ୍ରତ । ମୂର୍ଧ୍ନା ବିଶ୍ବସ୍ୟ ବାଘତଃ ॥୫॥ ୩୨

ତମୁ ତ୍ବା ଦଧ୍ୟାତ୍ ରଷିଃ ପୁତ୍ର ଈଧେ ଅଥର୍ବଣଃ । ବୃତ୍ରହଣଂ ପୁରଂଦରମ୍ ॥୬॥ ୩୩

ତମୁ ତ୍ବା ପାଥେୟା ବୃଷା ସମୀଧେ ଦସ୍ୟୁହନ୍ତମମ୍ । ଧନଞ୍ଜୟଃ ରଣେରଣେ ॥୭॥ ୩୪

ସ୍ରୀଦ ହୋତଃ ସ୍ବ ଭ ଲୋକେ ଚିକିତ୍ସାହ୍ବସାଦୟା ଯଜ୍ଞଃ ସୁକୃତସ୍ୟ ଘ୍ନୋନୌ ।
ଦେବାବୀର୍ଦ୍ଧେବାନ୍-ହବିଷା ଯଜାସ୍ୟାଗ୍ନେ ବୃହଦ୍ୟଜମାନେ ବୟୋ ଧାଃ ॥୮॥ ୩୫

ନି ହୋତା ହୋତୃଷଦନେ ବିଦାନସ୍ତେଷୋ ଦୀଦିର୍ବାଁ ଅସଦସ୍ବୁଦକ୍ଷଃ ।
ଅଦକ୍ଷବ୍ରତପ୍ରମତିର୍ବସିଷ୍ଠଃ ସହସ୍ରଂ ଭରଃ ଶୁଚିଜିହ୍ବୋ ଅଗ୍ନିଃ ॥୯॥ ୩୬

ସଂ ସ୍ରୀଦସ୍ବ ମହାଁନା ଅସି ଶୋଚସ୍ବ ଦେବବୀତମଃ ।
ବି ଧୂମମଗ୍ନେ ଅରୁଷଂ ମିୟେଧ୍ୟ ସୃଜ ପ୍ରଶସ୍ତ ଦର୍ଶତମ୍ ॥୧୦॥ (୩) ୩୭

ଅପୋ ଦେବୀରୁପସ୍ତୃଜ ମଧୁମତୀରୟସ୍ନାୟ ପ୍ରଜାଭ୍ୟଃ ।

ତାସାମାସ୍ଥାନାଦୁଦ୍ଧିତମୋଷଧୟଃ ସୁପିତ୍ସଲାଃ ॥୧॥ ୩୮

ସଂ ତେ ବାୟୁର୍ମାତରିଶ୍ମା ଦଧାତୁଭାନାୟା ହୃଦୟଂ ଯଦ୍ବିକସ୍ତମ୍ ।

ୟୋ ଦେବାନାଂ ଚରସି ପ୍ରାଣଧେନ କସ୍ତୈ ଦେବ ବଷଳସ୍ତୁ ତୁଭ୍ୟମ୍ ॥୨॥ ୩୯

ସୁଜାତୋ ଜ୍ୟୋତିଷା ସହ ଶର୍ମ ବରୂଥମାସଦସ୍ତ୍ରଃ ।

ବାସୋ ଅଗ୍ନେ ବିଶ୍ବରୂପଂ ସଂବ୍ୟୟସ୍ତୁ ବିଭାବସୋ ॥୩॥ ୪୦

ଭଦ୍ରୁ ତିଷ୍ଠ ସ୍ବଧୃରାବା ନୋ ଦେବ୍ୟା ଧିୟା ।

ଦୃଶେ ଚ ଭାସା ବୃହତା ଶୁଶୁକ୍ବନିରାଗ୍ନେ ଯାହି ସୁଶସ୍ତିଭିଃ ॥୪॥ ୪୧ (୫୮୯)

ଭର୍ଯୁ ଉ ସୁ ଶ ଉତୟେ ତିଷ୍ଠା ଦେବୋ ନ ସବିତା ।

ଭର୍ଯୋ ବାଜସ୍ୟ ସନିତା ଯଦଞ୍ଜିଭିର୍ବାଘଦ୍-ଭିର୍ବହ୍ମୟାମହେ ॥୫॥ ୪୨

ସ ଜାତୋ ଗର୍ଭୋ ଅସି ରୋଦସ୍ୟୋରଗ୍ନେ ଚାରୁର୍ବିତୃତ ଓଷଧୀଷୁ ।

ଚିତ୍ରଃ ଶିଶୁଃ ପରି ତମାଂ ସ୍ୟାକ୍ବନ୍-ପ୍ର ମାତୃଭ୍ୟୋ ଅଧି କନିକ୍ରଦଢ୍ଵାଃ ॥୬॥ ୪୩

ସ୍ଥିରୋ ଭବ ବୀଡ଼ଙ୍ଗ ଆଶୁର୍ଭବ ବାଜ୍ୟର୍ବନ୍ ।

ପୃଥୁର୍ଭବ ସୁଷଦସ୍ତ୍ରମଗ୍ନେଃ ପୁରୀଷବାହଣଃ ॥୭॥ ୪୪

ଶିବୋ ଭବ ପ୍ରଜାଭ୍ୟୋ ମାନୁଷୀଭ୍ୟସ୍ତ୍ରମଙ୍ଗିରଃ ।

ମା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅଭି ଶୋଚୀର୍ମାତ୍ରରିକ୍ଷଂ ମା ବନସ୍ବତୀନ୍ ॥୮॥ ୪୫

ପ୍ରେତୁ ବାଜୀ କନିକ୍ରଦନ୍ନାନଦଦ୍ରାସଭସ୍ବତ୍ ।

ଭରନ୍ନଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟାଂ ମା ପାଦ୍ୟାୟୁଷଃ ପୁରା ॥୯॥ ୪୬

ବୃଷାଗ୍ନିଂ ବୃଷଣଂ ଭରନ୍ନପାଂ ଗର୍ଭଂ ସମୁଦ୍ରିୟମ୍ । ଅଗ୍ନ ଆୟାହି ବୀତୟେ ।

ରତଂ ସତ୍ୟମୃତଂ ସତ୍ୟମଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ବଦ୍-ଭରାମଃ ॥୧୦॥ ୪୭

ଓଷଧୟଃ ପ୍ରତିମୋଦଧୁମଗ୍ନିମେତଃ ଶିବମାୟୁକ୍ରମଭ୍ୟତ୍ର ଯୁଷ୍ମାଃ ।
ବ୍ୟସ୍ୟନ୍ ବିଶ୍ୱା ଅନିରା ଅମୀବା ନିଷୀଦନ୍ନୋ ଅପ ଦୁର୍ମତିଂ ଜହି ||୧୧|| ୪୮

ଓଷଧୟଃ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀତ ପୁଷ୍ଟବତୀଃ ସୁପିୟଲାଃ ।
ଅୟଂ ବୋ ଗର୍ଭ ଋତ୍ନୟଃ ପ୍ରତ୍ନଃ ସଧସ୍ତମାସଦତ୍ ||୧୨|| ୪୯

ବି ପାଜସା ପୃଥୁନା ଶୋଶୁତାନୋ ବାଧସ୍ତୁ ଦ୍ୱିଷୋ ରକ୍ଷସୋ ଅମୀବାଃ ।
ସୁଶର୍ମଣୋ ବୃହତଃ ଶର୍ମଣି ସ୍ୟାମଗ୍ନୋରହଃ ସୁହବସ୍ୟ ପ୍ରଣୀତୌ ||୧୩|| (୪) ୫୦

ଆପୋ ହି ଷ୍ଟା ମୟୋଭୁବସ୍ତା ନ ଉର୍ଜେ ଦଧାତନ । ମହେ ରଣାୟ ଚକ୍ଷସେ ||୧|| ୫୧

ୟୋ ବଃ ଶିବତମୋ ରସସ୍ତସ୍ୟ ଭାଜୟତେହ ନଃ । ଉଶତୀରିବ ମାତରଃ ||୨|| ୫୨

ତସ୍ମା ଅରଂ ଗମାମ ବୋ ଯସ୍ୟ କ୍ଷୟାୟ ଜିନ୍ଦୁଥ । ଆପୋ ଜନୟଥା ଚ ନଃ ||୩|| ୫୩

ମିତ୍ରଃ ସଂସୃଜ୍ୟ ପୃଥିବୀଂ ଭୂମିଂ ଚ ଜ୍ୟୋତିଷା ସହ ।
ସୁଜାତଂ ଜାତବେଦସମୟସ୍ଥାୟ ତ୍ୱା ସଂସୃଜାମି ପ୍ରଜାଭ୍ୟଃ ||୪|| ୫୪

ରୁଦ୍ରଃ ସଂସୃଜ୍ୟ ପୃଥିବୀଂ ବୃହଜ୍ଜ୍ୟୋତିଃ ସମୀଧିରେ ।
ତେଷାଂ ଭାନୁରଜସ୍ର ଇଚ୍ଛୁକ୍ତୋ ଦେବେଷୁ ରୋଚତେ ||୫|| ୫୫

ସଂସୃଷ୍ଟାଂ ବସୁଭୀ ରୁଦ୍ରେଧୀରୈଃ କର୍ମଣ୍ୟାଂ ମୃଦମ୍ ।
ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ମୃଦ୍ମାଂ କୃତ୍ୱା ସିନୀବାଲୀ କୃଣୋତୁ ତାମ୍ ||୬|| ୫୬

ସିନୀବାଲୀ ସୁକପର୍ଦା ସୁକୁରୀରା ସ୍ତ୍ରୌପଶା ।
ସା ତୁଭ୍ୟମଦିତେ ମହ୍ୟୋଶାଂ ଦଧାତୁ ହସ୍ତୟୋଃ ||୭|| ୫୭

ଉଶାଂ କୃଣୋତୁ ଶକ୍ତ୍ୟା ବାହୁଭ୍ୟାମଦିତିର୍ଯୟା ।
ମାତା ପୁତ୍ରଂ ଯଥୋପସ୍ଥେ ସାଗ୍ନିଂ ବିଭର୍ତୁ ଗର୍ଭ ଆ ||୮|| ୫୮ (୨୦୭)

ମଖସ୍ୟ ଶିରୋଽସି ବସବସ୍ତ୍ରା କୃଶ୍ଣନ୍ତୁ ଗାୟତ୍ରେଣ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ ପୁରାସି ପୃଥିବ୍ୟସି ।
 ଧାରୟା ମୟି ପ୍ରଜାଃ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଗୌପତ୍ୟଃ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଃ ସଜାତାନ୍ୟଜମାନାୟ ।
 ରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରା କୃଶ୍ଣନ୍ତୁ ତ୍ରେଷୁଭେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ ପୁରାସ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷମସି ।
 ଧାରୟା ମୟି ପ୍ରଜାଃ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଗୌପତ୍ୟଃ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଃ ସଜାତାନ୍ୟଜମାନାୟ ।
 ଆଦିତ୍ୟାସ୍ତ୍ରା କୃଶ୍ଣନ୍ତୁ ଜାଗତେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ ପୁରାସି ଦୈର୍ଘ୍ୟରସି ।
 ଧାରୟା ମୟି ପ୍ରଜାଃ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଗୌପତ୍ୟଃ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଃ ସଜାତାନ୍ୟଜମାନାୟ ।
 ବିଶ୍ୱେ ତ୍ୱା ଦେବା ବୈଶ୍ୱାନରାଃ କୃଶ୍ଣନ୍ତୁନ୍ନୁଷ୍ଠଭେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ ପୁରାସି ଦିଶୋଽସି ।
 ଧାରୟା ମୟି ପ୍ରଜାଃ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଗୌପତ୍ୟଃ ସୁବୀର୍ଯ୍ୟଃ ସଜାତାନ୍ୟଜମାନାୟ ।
 ଅଦିତ୍ୟେ ରାସ୍ନାସ୍ୟଦିତିଷ୍ଠେ ବିଲଂ ଗୃଭ୍ଣାତୁ ॥୯॥ ୫୯

କୃତ୍ୱାୟ ସା ମହୀମୁଖାଂ ମୃନ୍ତୁୟାଂ ଯୋନିମଗ୍ନୟେ ।
 ପୁତ୍ରେଭ୍ୟଃ ପ୍ରାୟଜ୍ଞଦଦିତିଃ ଶ୍ରପୟାନିତି ॥୧୦॥ ୬୦

ବସବସ୍ତ୍ରା ଧୂପୟନ୍ତୁ ଗାୟତ୍ରେଣ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରା ଧୂପୟନ୍ତୁ ତ୍ରେଷୁଭେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ ।
 ଆଦିତ୍ୟାସ୍ତ୍ରା ଧୂପୟନ୍ତୁ ଜାଗତେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ଦିଶ୍ୱେ ତ୍ୱା ଦେବା ବୈଶ୍ୱାନରା
 ଧୂପୟନ୍ତୁନ୍ନୁଷ୍ଠଭେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ ।
 ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରା ଧୂପୟତୁ ବରୁଣସ୍ତ୍ରା ଧୂପୟତୁ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ରା ଧୂପୟତୁ ॥୧୧॥ (୫) ୬୧

ଅଦିତିଷ୍ଠା ଦେବୀ ବିଶ୍ୱଦେବ୍ୟାବତୀ ।
 ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ତେ ଅଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ ଖନତ୍ୱବତ୍ ॥୧॥ ୬୨

ଦେବାନାଂ ତ୍ୱା ପତ୍ନୀର୍ଦେବୀର୍ବିଶ୍ୱଦେବ୍ୟାବତୀଃ । ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ତେ ଅଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ଧୃତୁଷେ ।
 ପିଷଣାସ୍ତ୍ରା ଦେବୀର୍ବିଶ୍ୱଦେବ୍ୟାବତୀଃ । ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ତେ ଅଙ୍ଗିରସ୍ତଦଭୀକ୍ଷତାମୁଷେ ।
 ବରୁତୀଷ୍ଠା ଦେବୀର୍ବିଶ୍ୱଦେବ୍ୟାବତୀଃ । ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ତେ ଅଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ଧୃତୁଷେ ।
 ଗ୍ନାସ୍ତ୍ରା ଦେବୀର୍ବିଶ୍ୱଦେବ୍ୟାବତୀଃ । ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ତେ ଅଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ଧୃତୁଷେ ।
 ଜନୟସ୍ତ୍ରାଜ୍ଞିନ୍ନପତ୍ରା ଦେବୀର୍ବିଶ୍ୱଦେବ୍ୟାବତୀଃ । ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ତେ ଅଙ୍ଗିରସ୍ତଦ୍ଧୃତୁଷେ ॥୨॥ ୬୩

ମିତ୍ରସ୍ୟ ଚର୍ଷଣୀଧୃତୋଽବୋ ଦେବସ୍ୟ ସାନସି । ଦ୍ୟୁମ୍ନଂ ଚିତ୍ରଶ୍ରବସ୍ତମନ୍ ॥୩॥ ୬୪

ଦେବସ୍ତା ସବିତୋଦ୍ବପତୁ ସୁପାଣିଃ ସ୍ବଜ୍ଞୁରିଃ ସୁବାହୁରୁତ ଶକ୍ତ୍ୟା ।

ଅବ୍ୟଥମାନା ପୃଥିବ୍ୟାମାଶା ଦିଶ ଆପୃଣ ॥୪॥ ୬୫

ଉଦ୍ଭାୟ ବୃହତୀ ଭବୋହୁ ତିଷ୍ଠ ଧ୍ରୁବା ତ୍ବମ୍ ।

ମିତ୍ରେତାଂ ତ ଉଷାଂ ପରିଦଦାମ୍ୟଭିତ୍ୟା ଏଷା ମା ଭେଦି ।

ବସବସ୍ତ୍ରାକ୍ଷୁନ୍ଧନ୍ତୁ ଗାୟତ୍ରେଣ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ବଦ୍ରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରାକ୍ଷୁନ୍ଧନ୍ତୁ ତ୍ରେଷୁଭେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ବତ୍ ।

ଆଦିତ୍ୟାସ୍ତ୍ରାକ୍ଷୁନ୍ଧନ୍ତୁ ଜାଗତେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ବଦ୍ବିଶ୍ବେ ତ୍ବା ଦେବା ବୈଶ୍ବାନରା ଆକ୍ଷୁନ୍ଧନ୍ତୁନୁଷ୍ଠୁଭେନ ଛନ୍ଦସାଙ୍ଗିରସ୍ବତ୍ ॥୫॥ (୬) ୬୬ (୬୧୪)

ଆକୃତିମଗ୍ନିଂ ପ୍ରୟୁଜଃ ସ୍ବାହା ମନୋ ମେଧାମଗ୍ନିଂ ପ୍ରୟୁଜଃ ସ୍ବାହା ।

ଚିତ୍ତଂ ବିଜ୍ଞାତମଗ୍ନିଂ ପ୍ରୟୁଜଃ ସ୍ବାହା ବାତୋ ବିଧୃତିମଗ୍ନିଂ ପ୍ରୟୁଜଃ ସ୍ବାହା ।

ପ୍ରଜାପତୟେ ମନବେ ସ୍ବାହାଗ୍ନୟେ ବୈଶ୍ବାନରାୟ ସ୍ବାହା ॥୧॥ ୬୭

ବିଶ୍ବୋ ଦେବସ୍ୟ ନେତୁର୍ମର୍ତ୍ତୋ ବୁରୀତ ସଖ୍ୟମ୍ ।

ବିଶ୍ବୋ ରାୟ ଇଷୁଧ୍ୟତି ଦ୍ୟୁମ୍ନଂ ବୃଣୀତ ପୁଷ୍ୟସେ ସ୍ବାହା ॥୨॥ ୬୮

ମା ସୁ ଭିକ୍ତା ମା ସୁ ରିଷୋଽମ୍ନ ଧୃଷ୍ଣୁ ବୀରୟସ୍ବ ସୁ । ଅଗ୍ନିଶ୍ଚେଦଂ କରିଷ୍ୟଥଃ ॥୩॥ ୬୯

ଦୃଃହସ୍ବ ଦେବି ପୃଥିବି ସ୍ବସ୍ତୟ ଆସୁରୀ ମାୟା ସ୍ବଧୟା କୃତାସି ।

ଭୁଷ୍ଟଂ ଦେବେଭ୍ୟା ଇଦମସ୍ତୁ ହବ୍ୟମରିଷ୍ଟା ତ୍ବମୁଦିହି ଯଜ୍ଞେ ଅସ୍ମିନ୍ ॥୪॥ ୭୦

ଦ୍ରୁନ୍ନଃ ସର୍ପିରାସୁତିଃ ପ୍ରତ୍ନୋ ହୋତା ବରେଣ୍ୟଃ । ସହସସ୍ତୁତ୍ରୋ ଅଦ୍-ଭୂତଃ ॥୫॥ ୭୧

ପରସ୍ୟା ଅଧି ସଂବତୋଽବରାଁନା ଅଭ୍ୟାତର । ଯୁତ୍ରାହମସ୍ମି ତାମ ଅବ ॥୬॥ ୭୨

ପରମସ୍ୟାଃ ପରାବତୋ ରୋହିଦଶ୍ଚ ଇହାଗହି ।

ପୁରୀଷ୍ୟଃ ପୁରୁପ୍ରିୟୋଽଗ୍ନେ ତ୍ବଂ ତରା ମଧଃ ॥୭॥ ୭୩

ଯଦଗ୍ନେ କାନିକାନି ଚିଦା ତେ ଦାରୁଣି ଦଧୁସି ।
ସର୍ବଂ ତଦସ୍ତୁ ତେ ଘୃତଂ ତଦ୍ଭୁଷସ୍ତୁ ଯବିଷ୍ୟ ॥୮॥ ୭୪

ଯଦତ୍ତ୍ୟପଜିହିକା ଯଦ୍ବମ୍ବୋ ଅତିସର୍ପତି ।
ସର୍ବଂ ତଦସ୍ତୁ ତେ ଘୃତଂ ତଦ୍ଭୁଷସ୍ତୁ ଯବିଷ୍ୟ ॥୯॥ ୭୫

ଅହରହରପ୍ରୟାବଂ ଭରନ୍ତୋଃଶ୍ମାୟେବ ତିଷ୍ଠତେ ଘାସମସ୍ତୈ ।
ରାୟସ୍ତୋଷେଣ ସମିଷା ମଦନ୍ତୋଃଶ୍ମେ ମା ତେ ପ୍ରତିବେଶା ରିଷାମ ॥୧୦॥ ୭୬

ନାଭା ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସମିଧାନେ ଅଗ୍ନୌ ରାୟସ୍ତୋଷାୟ ବୃହତେ ହବାମହେ ।
ଈରମ୍ନଦଂ ବୃହଦୁକ୍ଥ୍ୟାଂ ଯଜତ୍ରଂ ଜେତାରମଗ୍ନିଂ ପୃତନାସୁ ସାସହିମ୍ ॥୧୧॥ ୭୭

ୟାଃ ସେନା ଅଭୀତୁରୀରାବ୍ୟାଧିନୀରୁଗଣା ଭତ ।
ୟେ ସ୍ତେନା ଯେ ଚ ତସ୍କରାସ୍ତାଃସ୍ତେ ଅଗ୍ନେଽପିଦଧାମ୍ୟାସ୍ୟେ ॥୧୨॥ ୭୮

ଦଂଷ୍ଟ୍ରାଭ୍ୟାଂ ମଲିମୁଞ୍ଜନ୍ତୈଃସ୍ତସ୍କରାଂଗା ଭତ ।
ହନୁଭ୍ୟାଃ ସ୍ତେନାନ୍ ଭଗବସ୍ତାଃ ସ୍ତୁଂ ଖାଦ ସୁଖାଦିତାନ୍ ॥୧୩॥ ୭୯

ୟେ ଜନେଷୁ ମଲିମୁବ ସ୍ତେନାସସ୍ତସ୍କରା ବନେ ।
ୟେ କକ୍ଷେଷ୍ଟଦାୟବସ୍ତାଃସ୍ତେ ଦଧାମି ଜମ୍ଭୟୋଃ ॥୧୪॥ ୮୦

ୟୋ ଅସ୍ତ୍ରଭ୍ୟମରାତୀୟାଦ୍ୟଶ୍ଚ ନୋ ଦୈଷତେ ଜନଃ ।
ନିନ୍ଦାଦ୍ୟୋ ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ଧିତ୍ଵାଜ ସର୍ବଂ ତଂ ମସ୍ତସା କୁରୁ ॥୧୫॥ ୮୧

ସଂଶିତଂ ମେ ବ୍ରହ୍ମ ସଂଶିତଂ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ବଲମ୍ ।
ସଂଶିତଂ କ୍ଷତ୍ରଂ ଜିଷ୍ଠ ଯସ୍ୟାହମସ୍ମି ପୁରୋହିତଃ ॥୧୬॥ ୮୨

ଭଦେଷାଂ ବାହୁ ଅତିରମୁଦୃତୌ ଅଥୋ ବଲମ୍ ।
କ୍ଷିଣୋମି ବ୍ରହ୍ମଣାମିତ୍ରାନୁନ୍ୟାମି ସ୍ତ୍ରୀଂଶ୍ଚ ଅହମ୍ ॥୧୭॥ ୮୩

ଅନ୍ନପତେନ୍ନସ୍ୟ ନୋ ଦେହ୍ୟନମୀବସ୍ୟ ଶୁଷ୍ଣିଣଃ ।
ପ୍ର ପ୍ର ଦାତାରଂ ତାରିଷ ଉର୍ଜଂ ନୋ ଧେହି ଦ୍ଵିପଦେ ଚତୁଷ୍ପଦେ ।
ବିଶ୍ଵକର୍ମଣେ ସ୍ଵାହା ॥୧୮॥ ୮୪

ପୁନସ୍ତାଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ବସବଃ ସମିକ୍ଷତାଂ ପୁନର୍ବ୍ରହ୍ମାଣୋ ବସୁନୀଥ ଯଜ୍ଞେଃ ।
ଘୃତେନ ତ୍ଵଂ ତନ୍ନଂ ବର୍ଧୟସ୍ଵ ସତ୍ୟାଃ ସନ୍ତୁ ଯଜମାନସ୍ୟ କାମାଃ ସ୍ଵାହା ॥୧୯॥ (୭) ୮୫ (୭୩୩)

ୟୁଜ୍ଞାନ ଏକାଦଶ ॥୧୧॥ ପ୍ରତୁର୍ତଂ ବାଜିନ୍ ଷୋଳଶ ॥୧୨॥ ଦେବସ୍ୟ ତ୍ଵା ଦଶ ॥୧୦॥
ଅପୋ ଦେବୀସ୍ତୟୋଦଶ ॥୧୩॥ ଆପୋ ହ୍ୟକାଦଶ ॥୧୧॥ ଅଦିତିଷ୍ଠା ପଞ୍ଚ ॥୫॥
ଆକୃତିମେକୋନବିଂଶତିଃ ॥୧୯॥ ସପ୍ତାନୁବାକେଷୁ ପଞ୍ଚାଶୀତି ॥୮୫॥

॥ ଇତି ଶୁକ୍ଲୟଜୁଃ କାଶ୍ୟସଂହିତାୟାଂ ଦ୍ଵାଦଶୋଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୧୨ ॥

